

verhoogd¹²). Een vetpot was het met die verhoging echter nog niet geworden. Wel kon hij aldus voorlopig op de Gelderse Kade blijven wonen en zal hij reeds de luxe hebben genoten 'à la Françoise' te kunnen eten. Bayle was een echte Fransman en had de grootste moeite met de Nederlandse pot: 'dans une pension a la hollandoise, je souffrirois beaucoup', zo laat hij zijn broer weten¹³).

Behalve met deze materiële en financiële beslommingen moet in de eerste weken van Bayles verblijf te Rotterdam ook nogal wat tijd zijn heengegaan met het afleggen van kennismakingsbezoeken in de kringen rondom de Waalse Kerk en last but not least met voorbereidende werkzaamheden voor de Illustre School. Want ook al zal er na het principe-besluit van de Vroedschap, dat op 8 september 1681 was genomen, wel niet zo heel veel te regelen zijn geweest, Bayle heeft toch minstens met de stedelijke bestuurderen overleg moeten plegen over datgene wat van hem werd verwacht en zich moeten voorbereiden op zijn intree-rede.

Op vrijdag 5 december 1681 is het dan zover dat Bayle zijn inaugurale rede kan uitspreken, waarschijnlijk in de Sebastiaanskapel, aan de Lombardstraat, gelegen in de nabijheid van de Erasmiaanse school in de Wijde Broedersteeg¹⁴). Veel studenten zal Bayle niet onder zijn gehoor hebben gehad; de stoelen of banken zullen daarentegen veeleer bezet zijn geweest door de stedelijke elite, magistraten, lidmaten van de Waalse Kerk en predikanten, het lerarencorps van de Latijnse School en een aantal 'verlichte' Rotterdamse burgers. De oratie is helaas niet bewaard gebleven en evenmin is bekend welke thema door Bayle in deze eerste openbare les aan de orde is gesteld. Waar Bayle de opdracht had gekregen zowel in de geschiedenis als in de wijsbegeerte onderwijs te geven lijkt het niet onaannemelijk dat hij tijdens deze plechtige zitting een historisch onderwerp heeft behandeld, om aldus ook een breder publiek te kunnen bereiken. Bovendien gaf hij zijn eerste les in de wijsbegeerte, zo blijkt uit een brief aan zijn vader, drie dagen later, op 8 december¹⁵).

Met het uitspreken van deze inaugurale rede was een periode van bijna twaalf jaar aangebroken, waarin Bayle afgezien van een onderbreking wegens ziekte in 1687, regelmatig onderwijs gaf aan de Rotterdamse Illustre School. Schreef Hazewinkel in zijn bijdrage aan de Bayle-bundel van 1959 dat de Franse filosoof in zijn brieven weinig mededelingen doet over het leven in Rotterdam en aan de Illustre School, hij had daar slechts gelijk in voor zover het de brieven betreft die in de eerste editie van de *Oeuvres Diverses* (t.IV)